

ЗМІСТ

Перелік умовних позначень та термінів.....	7
Передмова	21

БЛОК А. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФУНДАМЕНТ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ РОЗПОДІЛЕНОГО РЕЄСТРУ (DLT)

1.1. Архітектура блокчейну: блоки, хешування та механізми забезпечення цілісності даних	29
1.2. Класифікація блокчейн-систем: permissionless та permissioned мережі.....	33
1.3. Алгоритми консенсусу: PoW, PoS, PoA, PoH – правова кваліфікація.....	36
1.4. Технічні рівні блокчейну: L0 – L3 та крос-чейн інфраструктура.....	39
Висновки до Розділу 1	42

РОЗДІЛ 2

СУБ'ЄКТИ ТА ОБ'ЄКТИ В БЛОКЧЕЙН-ЕКОСИСТЕМІ

2.1. Вузли (ноди), майнери та валідатори: правовий статус і відповідальність	45
2.2. Ідентифікація та анонімність: публічні та приватні ключі	47
2.3. Цифрові гаманці: self-custody та кастодіальна модель	48
2.4. Токеноміка та класифікація токенів: правова таксономія	51
Висновки до Розділу 2	53

БЛОК В. ПРАВОВА ПРИРОДА ЦИФРОВИХ АКТИВІВ

РОЗДІЛ 3

ПРАВОВА ПРИРОДА ЦИФРОВИХ АКТИВІВ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ

3.1. Еволюція доктринальних підходів: майно, товар, нематеріальне благо	55
3.2. Англійське право та цифрові активи: формування третьої категорії майна.....	58
3.3. Регулювання криптоактивів у США: доктрина комплаєнсу та вплив Clarity Act	60

3.4. Регулювання у Швейцарії, Сінгапурі та ОАЕ: моделі альтернативних центрів	65
Висновки до Розділу 3	69

РОЗДІЛ 4

РЕГЛАМЕНТ МіСА ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР

4.1. Таксономія активів за МіСА: ART, EMT, utility tokens, NFT	72
4.2. CASP: ліцензування, організаційні вимоги та захист інвесторів	75
4.3. МіСА та AML/CFT: Travel Rule, AMLA та санкційний комплаєнс	79
4.4. Регуляторні «пісочниці» та інноваційні хаби: глобальна адаптація	82
Висновки до Розділу 4	86

БЛОК С. АЛГОРИТМІЧНЕ ПРАВО

РОЗДІЛ 5

СМАРТ-КОНТРАКТИ ТА АЛГОРИТМІЧНЕ ВИКОНАННЯ

5.1. «Код як закон» (Code is Law): юридична дефектність доктрини	90
5.2. Укладання, виконання та оспорування смарт-контракту	94
5.3. Оракули: правовий статус та відповідальність за помилки	98
5.4. Гібридні моделі: рікардіанський контракт та «юридична обгортка»	101
Висновки до Розділу 5	104

РОЗДІЛ 6

ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНІ ФІНАНСИ (DeFi)

6.1. Правова природа DeFi-протоколів: фінансова послуга чи відкритий код	108
6.2. Пули ліквідності, АММ та флеш-кредити: правова кваліфікація	111
6.3. Юридична відповідальність у DeFi: розробники, LP та токен-холдери	113
6.4. Регуляторні підходи до DeFi: ЄС, США та пісочниці	117
Висновки до Розділу 6	120

БЛОК D. ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНА ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА

РОЗДІЛ 7

DAO: ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ

7.1. Генезис та технологічна архітектура DAO	124
7.2. Правова природа DAO: партнерство, асоціація або sui generis	126
7.3. Правосуб'єктність DAO: проблеми визнання	129

7.4. Юридична відповідальність учасників DAO	132
7.5. Legal Wrappers для DAO: LLC, Foundation, Cooperative	134
Висновки до Розділу 7	136

РОЗДІЛ 8

DAO У DeFi ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ

8.1. DAO як управлінський шар DeFi-протоколів.....	138
8.2. Governance-токени та ризики кваліфікації як цінних паперів	141
8.3. Ключові прецеденти: Ooki DAO та Lido DAO.....	143
8.4. Порівняльний аналіз DAO з традиційними організаційно- правовими формами.....	146
8.5. Шляхи інституціоналізації DAO: глобальний досвід та прогнози	148
Висновки до Розділу 8	151

БЛОК Е. СУМІЖНІ ПРАВОВІ ІНСТИТУТИ

РОЗДІЛ 9

ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ ТА GDPR

9.1. Блокчейн та право на забуття (ст. 17 GDPR)	155
9.2. Контролер та обробник даних у децентралізованій мережі	158
9.3. Технічні рішення для GDPR-комплаєнсу DLT-систем	161
9.4. COMPLAINT DLT-систем з GDPR: практика ЄС 2023–2026	164
Висновки до Розділу 9	167

РОЗДІЛ 10

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ У БЛОКЧЕЙНІ

10.1. NFT: правова природа та ілюзія власності	170
10.2. Авторські права: time-stamping, ліцензування та роялті (ERC-2981).....	173
10.3. Патенти та токенизація об'єктів інтелектуальної власності.....	176
10.4. First Sale Doctrine у цифровому середовищі та алгоритмічні обтяження.....	179
Висновки до Розділу 10	182

БЛОК Ф. НАЦІОНАЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ: УКРАЇНА

РОЗДІЛ 11

ЗАКОНОДАВСТВО ТА СУДОВА ПРАКТИКА УКРАЇНИ

11.1. Закон «Про віртуальні активи»: правові конструкції та об'єкти регулювання.....	185
---	-----

11.2. Судова практика: цивільні, господарські та кримінальні спори.....	188
11.3. Арешт та управління криптоактивами: роль АРМА	192
11.4. Доказування в блокчейні: форензика та процесуальний статус	194
11.5. Сімейні та спадкові спори: практика 2024–2026.....	197
Висновки до Розділу 11	200

РОЗДІЛ 12

ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ

12.1. Податковий режим 2026: пільговий перехідний період	204
12.2. База оподаткування: інвестиційний прибуток та валовий дохід	207
12.3. Антивідмивальне законодавство та KYC/AML-зобов’язання в Україні	209
12.4. Стратегія цифрової економіки та адаптація до MiCA	212
12.5. Регуляторна «пісочниця» та перспективи ринку віртуальних активів в Україні.....	214
Висновки до Розділу 12	217

Загальні висновки.....	220
-------------------------------	------------

Порівняльні таблиці.....	232
---------------------------------	------------

Таблиця 1. Параметри правового режиму за типом блокчейн-мережі	233
--	-----

Таблиця 2. Алгоритми консенсусу: технічні параметри та правові наслідки	234
--	-----

Таблиця 3. Типи токенів: технічний стандарт та регуляторний статус у різних юрисдикціях	235
--	-----

Таблиця 4. Порівняння DAO з традиційними організаційно- правовими формами.....	236
---	-----

Таблиця 5. Legal Wrappers для DAO: порівняння юрисдикцій.....	237
---	-----

Таблиця 6. Порівняльна таблиця правових режимів ЄС, США, Великобританії та України.....	238
--	-----

Список використаних джерел	240
---	------------